11/12/2023

«Βασίλειος Ζαχάρωφ»: Συζήτηση για την ιστορική προσωπικότητα στο «ΕΝΟΡΙΑ εν δράσει»

/ Ενορίες

Στο «Ενοριακό Αρχονταρίκι» του Ιερού Ναού Ευαγγελιστρίας Πειραιώς και στο πλαίσιο του προγράμματος «ΕΝΟΡΙΑ εν δράσει…», την Κυριακή 10 Δεκεμβρίου 2023, ο συγγραφέας Στέφανος Μίλεσης, Πρόεδρος της Φιλολογικής Στέγης Πειραιώς, φιλοξένησε τον Δημήτρη Στεφανάκη, μυθιστοριογράφο, μεταφραστή και δοκιμιογράφο, σε μια συζήτηση με θέμα «Βασίλειος Ζαχάρωφ: Ο άρχοντας του παρασκηνίου του 20ου αιώνα».

Η συνάντηση ήταν αφιερωμένη στην προσωπικότητα του μυστηριώδη Έλληνα, Βασίλειου Ζαχάρωφ (1849-1936). Ο Ζαχάρωφ χαρακτηρίστηκε ως ο άνθρωπος του παρασκηνίου και κατά τον 20ο αιώνα βρισκόταν πίσω από κάθε ιστορική στιγμή της νεότερης ελληνικής και ευρωπαϊκής ιστορίας.

Η μεγαλομανία του, η φιλία του με τον Ελευθέριο Βενιζέλο, τα σχέδια που είχε για την Ελλάδα, η ανάμειξή του στην Μικρασιατική εκστρατεία, οι μυστηριώδεις επιχειρήσεις του, η ανάμειξή του στα εσωτερικά της χώρας, ήταν μερικά από τα θέματα που συζητήθηκαν.

Ο Ζαχάρωφ βρέθηκε στην ακμή του κατά την διάρκεια του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, υπήρξε βασικός μέτοχος εταιρείας που έφτιαχνε όπλα και πυρομαχικά, λειτούργησε σε κυβερνήσεις μεγάλων ευρωπαϊκών κρατών, αναμίχθηκε με τον Βενιζέλο και τον παρακίνησε για την εκστρατεία στην Μ. Ασία.

Η ζωή του ήταν νεφελώδης, αμφιλεγόμενη και πολύ αντιφατική. Ήταν ένας άνθρωπος τολμηρός και καιροσκόπος και είχε έναν δικό του τρόπο σκέψης, που δεν επέτρεπε να γίνει αντιληπτή ποια θα ήταν κάθε φορά η επόμενη κίνηση του.

Παρακολουθήστε τη συζήτηση:

Όπως επεσήμανε ο κ. Στεφανάκης:

«Υπήρξε ένας από τους πρώτους ανθρώπους των βρετανικών μυστικών υπηρεσιών σε μία πολύ πρώιμη περίοδο, έγινε στην πορεία μαικήνας των μέσων ενημέρωσης, ήταν ίσως ο μεγαλύτερος έμπορος όπλων του 20ου αιώνα και ένας από τους πρώτους παίκτες του πετρελαϊκού μονοπωλίου, κάτι που μας αφορά σαν λαό, γιατί από την στιγμή που μπήκε στο κόλπο με το πετρέλαιο, από εκεί ξεκινάει το όραμα της μεγάλης Ελλάδας.»

Η αντιφατικότητα στη ζωή του φαίνεται από το γεγονός ότι ήταν Έλληνας πατριώτης, άνθρωπος των Βρετανών αλλά ζούσε στην Γαλλία, όπως παρατήρησε ο κ. Στεφανάκης. Έφτιαξε την μισή ευρωπαϊκή ιστορία μέχρι την στιγμή του θανάτου του και του έχουν αποδοθεί πολλοί χαρακτηρισμοί όπως, μεταξύ άλλων, άρχοντας του σκότους και μυστηριώδης άνθρωπος.

Ήθελε να διαδραματίσει έναν καθαρά παρασκηνιακό ρόλο, και παρά το γεγονός ότι δεν υπήρξε επίσημα ηγέτης ενός κράτους, ο Κλεμανσώ είχε πει κάποτε για τον Ζαχάρωφ *«Αυτός είναι η έκτη μεγάλη δύναμη για την Ευρώπη. Αγγλία, Γαλλία, Γερμανία, Ρωσία, Ιταλία και... Ζαχάρωφ»*.

Είχε αναπτύξει ένα δικό του σύστημα, όπου επειδή ήταν καλά μπλεγμένος στα δίχτυα των βρετανικών μυστικών υπηρεσιών, ήξερε σε κάθε χώρα ποιος ήταν άνθρωπος των Βρετανών και τον εξαγόραζε, προκειμένου να ενημερώνεται πρώτος, αποκτώντας έτσι ένα τακτικό πλεονέκτημα.

Έζησε σε μια εποχή ανακατατάξεων στον παγκόσμιο χάρτη και ειδικά στην Ευρώπη, μέσω των πολέμων και ο Ζαχάρωφ ως έμπορος όπλων, ήταν μία δύναμη που δεν συγκρίνονταν με τίποτε άλλο. Ήταν μάλιστα ο πρώτος άνθρωπος που εμπορεύτηκε τα υποβρύχια.

«Το μεγάλο του πάθος ήταν να τελειώσει την Οθωμανική Αυτοκρατορία. Προσέγγισε τον Βενιζέλο και χρηματοδότησε το μεγαλύτερο μέρος της μικρασιατικής εκστρατείας. Είχε δε σκηνοθετήσει στην πραγματικότητα τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο και έβαλε και την Ελλάδα σε αυτόν.»

Μετά την καταστροφή του 1922 ο Ζαχάρωφ εξαφανίζεται από την ελληνική σκηνή, συνεχίζοντας την δραστηριότητα του στην Ευρώπη. Ήταν ένας άνθρωπος καιροσκόπος υψηλού επιπέδου, όπου όπως παρατήρησε ο κ. Στεφανάκης, από τη μία ήταν πατριώτης αλλά από την άλλη είχε και τα συμφέροντα του τα οποία έπρεπε με κάποιο τρόπο να προωθήσει.

Είναι ιδιαίτερα χαρακτηριστικό το γεγονός ότι ο Ζαχάρωφ είχε σε όλη την Ευρώπη σωσίες, γι' αυτό και δεν μοιάζουν οι φωτογραφίες της εποχής που έχουν διασωθεί. Αίνιγμα παραμένει η κατάληξη της μεγάλης περιουσίας του, σε ποια χέρια βρέθηκε και με ποιο τρόπο μοιράστηκε.

Σε κάθε περίπτωση ο Ζαχάρωφ είναι ο άγνωστος παράγοντας στην εξίσωση της ιστορίας και υπάρχουν συγκεκριμένοι λόγοι που δεν μπαίνει στην ελληνική ιστορία, που ανατρέπουν τα ιστορικά δεδομένα και μπορεί να αλλάξουν και τα μεγέθη των προσωπικοτήτων της εποχής.

«Δεν ήθελε να αποκτήσει δόξα, αντιθέτως κρυβόταν όσο μπορούσε περισσότερο, γιατί είχε καταλάβει ότι όσο λιγότερο εκτίθεται, τόσο πιο ασφαλής θα είναι και θα κάνει καλύτερα την δουλειά του. Και είναι απίστευτο ότι βρίσκεται πίσω από όλα τα γεγονότα, τον βρίσκεις παντού. Αν το ψάξεις, πάντα υπάρχει ένας Ζαχάρωφ από πίσω.

Στην ψυχή ήταν Έλληνας με έναν δικό του τρόπο. Ήταν ένας άνθρωπος με πολύ ισχυρά αντανακλαστικά και τεράστια εγρήγορση, ειδικά όπου έβλεπε κέρδος. Η ανάγκη του να κερδίζει συνεχώς είχε να κάνει με μία προσωπική ανασφάλεια, ήθελε να αισθάνεται αρκούντως ασφαλής.»

Ο Δημήτρης Στεφανάκης τιμήθηκε το 2014 από το Γαλλικό κράτος που του απένειμε τα διάσημα του Ιππότη Γραμμάτων και Τεχνών για την προσφορά του στη λογοτεχνία.

(Του Σταμάτη Μιχαλακόπουλου / Ι.Ν. Ευαγγελιστρίας Πειραιώς)